

Az üvegbúra

Örkény Színház

2018. június 04. - Piros Csilla

Sylvia/Esther

Ritkán olvasok el kétszer egy könyvet, főleg mióta egyre is alig van időm, Sylvia Plath *Az üvegbúra* c. regénye viszont idén másodjára került a kezembe, így elég friss bennem az élmény, ezért külön felcsillant a szemem, amikor kb. két hónapja észrevettem, hogy az Örkény Színház a repertoárjára tűzte.

Sylvia Plath azon írók egyike, akit rövid és viszontagságos élete is kiemel a művészek sorából. Valahogy mindig egy misztikus árny lengi körül azt, aki ilyen fiatalon távozik az élők sorából, ráadásul önként vetve véget életének. Egyetlen regénye, és pár verses kötete tette halhatatlanná, és később egy igen vaskos napló is nyomdába került, ami segít jobban megérteni őt.

Írói pályája jól indult, hiszen egy ösztöndíjnak köszönhetően egy sikeres New York-i magazinnál kapott gyakornoki munkát, ám ő ezt mégsem élte meg annak, és ezt a regényében is inkább negatívan, mint pozitívan említi. A Nagy Almából hazatérve, és azután, hogy mégsem vették fel egy nyári irodalmi kurzusra, valami megtört benne, és elindult a lejtőn. Nem találta a helyét, súlyos alvási zavarok gyötörték, míg végül odáig fajult a depressziója, hogy első öngyilkossági kísérletét is elkövette. *Az üvegbúra* erősen önéletrajzi ihletésű regény, és főként ezt az időszakot örökíti meg. Az Örkény Színház érdekes módját választotta a színrevitelnek, gondolom a Stúdió engedte kisebb térnek is köszönhetően, amolyan vizsgálóelődásszerű darabot rendeztek, de én ennek mindig csak örülök. Ahogy az egyetemen is sokszor, itt is több szerepet játszottak a színészek, és ez mindig ad valami plusz fűszert neki. Mivel ez szerintem akár egy drámamonológ is lehetett volna, a főszereplő, Esther Greenwood volt az egyetlen, aki nem változtatta szerepét, ő mindvégig Sylvia Plath alteregójaként volt jelen. *Zsigmond Emőke* meggyőzően, sőt, egészen fantasztikusan lavírozott a főhősnő hektikus lelkiállapotai között, és akár egyedül is elvitte volna az előadást, de az mindenképpen színesítette, hogy néha mások is beléptek az ő zárt „üvegbúrájába”. Hogy pontosan mennyi időt ölelt fel a történet, nem tudom, de a fiatal lány nagyon komoly változásokon ment át, Esther megjárta a mennyországot (ami akár New York is lehetne, még ha ő maga nem is úgy élte meg) és a poklot (szanatórium és idegsokk kezelés). Egy igen intenzív és gyors leépülés zajlott le a szemünk láttára mindössze másfél óra leforgása alatt.

A díszlet minimál és valahol szürreális is, a fekete és a rózsaszín dominál, a szűzies kislány és a felnőtt díva színe. Esther ruhája is tökéletes harmóniában állt ezzel: habos-babos rózsaszín tüllszoknya, felül passzentes fekete felső, mintegy sugallva a benne lévő kettősséget: a naiv és gyermeketeg kislányt és a már majdnem felnőtt nőt.

Widder Kristóf rendezése főként a mozgásra fektetett nagy hangsúlyt, ezért sok mindent ezzel fejeztek ki, ami természetesen külön koncentrációt követelt meg a fiatal színészekről, de tökéletesen vették az akadályokat, és játszi könnyedséggel bújtak egyik nyaktörő pozícióból a másikba. Igaz, maga a regény sem terjedelmes, de ezen az estén egy letisztult, lényegre törő szöveget adtak a színészek szájába, semmi sallang, semmi plusz, csak a tények, az is sokszor hideg tárgyilagossággal közölve.

A zene is hihetetlenül kreatívan szólal meg, és képes az izgalmakat a tetőfokára korbácsolni, és minden hangnak megvoltak a maga funkciói, túlpontosan közvetítették az érzéseket, történéseket. Annak ellenére, hogy valami sokkal szomorúbbra számítottam, maga a regény engem eléggé lehúzott, itt mégis elég sokszor szólaltatták meg a humort, ami viszont mégsem tette komolytalanná az előadást, mert mindvégig ott volt az a bizonyos búra a fejek felett.

Zsigmond Emőkén túl a másik két színész is megmutathatta sokszínűségét, annak ellenére, hogy sokszor csak egy-két percük volt átvedleni egy teljesen más ember bőrébe, és ruházatuk sem változott, mégis rögtön érezhető volt a váltás, és nem zavaróan vagy megtévesztően. **Kókai Tünde** jól hozta a türelmes és megértő pszichológust, a kissé összezavarodott és kétségekkel teli anyát, ahogy az intellektuális és magabiztos főszerkesztőnőt és a kissé erkölcstelen és léha barátnőt. **Dóra Béla** szintén kiválóan vándorolt, a macsó fiú, a bizonytalan srác és az erőszakos nőgyűlölő férfi szerepében.

Sylvia Plath élete sokak számára érthetetlen, és a könyvet elolvasva sem biztos, hogy megértjük, de talán nem is kell, viszont számtalan olyan kérdéssel találkozunk, amit talán már mi is feltettünk életünk során, és talán köszönetet mondhatunk azért, hogy ha néha nekünk is volt olyan érzésünk, hogy hozzá hasonlóan egy burokból fuldokolunk, nekünk mégis sikerült kievickélni alóla, hiszen itt vagyunk.

Rég láttam ilyen összetett és jól kidolgozott előadást, amelynek minden pillanata lekötött, és nem hagyott elkalandozni, viszont utána annál inkább teret adott a gondolkodásnak.